

Motion till riksdagen 2018/19:2888

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)**

Skogspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka respekten för äganderätten inom skogspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att i vissa fall tillåta lägre slutavverkningsålder, utökad dikning av skogsmark samt försök med nya träslag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att säkra det svenska självbestämmandet över den svenska skogen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av definition och beräkningsgrunder för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en löpande översyn av specifika skyddade områden med möjlighet till förändringar om skyddet inte längre är ändamålsenligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över miljöbalken i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för inrättandet av en nationell bioekonomistrategi och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skogen är en av Sveriges viktigaste naturtillgångar och skogsnäringen är en viktig del av svensk ekonomi. Den svenska skogens betydelse för vårt land kan inte nog understrykas. Skogen ger jobb, skatteintäkter och är väsentlig för vår handel med andra

länder. Trots att bara en procent av världens skogar växer i Sverige står svensk skogsindustri för 10 procent av den globala produktionen av virke, massa och papper. Skogsindustrin står för 55 000 jobb i Sverige och tillsammans med underleverantörer 175 000 jobb. Exportvärdet är ungefär 125 miljarder kronor årligen. Samtidigt är skogen en av våra viktigaste tillgångar för omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Utöver att vara en viktig naturresurs är skogen av stort värde för den biologiska mångfalden, friluftsliv, jakt och turism. Den är med andra ord en tillgång som bidrar till de mervärden som gör vårt land rikt.

Skogsbrukets grundförutsättningar

Äganderätten

Grundläggande för all skogsproduktion är äganderätten. Äganderätten är en mänsklig rättighet, som skyddas av både regeringsformen och Europakonventionen. En stark äganderätt som omfattar rätten att bruka den mark man äger och principen om frihet under ansvar krävs för att de svenska skogsbrukarna ska ha goda möjligheter att driva och utveckla sin verksamhet. Vi moderater vill att de svenska skogsbrukarna fortsatt ska stå starka i den internationella konkurrensen och därför är det viktigt att värna äganderätten.

Äganderätten utgör ett grundfundament för de gröna näringarna. Äganderätten och förvaltarskapstanken – att man vårdar och förvaltar det man äger till nytta även för kommande generationer – är också viktiga fundament i den moderata ideologin och bärande delar av marknadsekonomi.

Många markägare och företagare inom de gröna näringarna ger i växande omfattning uttryck för oro över att äganderätten håller på att urholkas – ofta genom små steg och åtgärder som var för sig inte alltid uppfattas som särskilt dramatiska, men som sammantaget innebär kraftiga inskränkningar. Äganderätten befinner sig på ett sluttande plan som nu lutar allt kraftigare. Det kan exempelvis handla om artskyddsförordningen, nyckelbiotoper, eller om diskussioner om utökad talerätt avseende avverkningar.

Moderaterna anser att den senaste tidens utveckling innebär att det finns anledning att påminna om de stora insatser som Sveriges över 300 000 skogsägare gör för att vi ska ha ett fungerande skogsbruk, en levande landsbygd och en god miljö. Vi vill därför tillsätta en äganderättsutredning, med särskilt fokus på de gröna näringarna, vilket utvecklas närmare i vår motion om jordbruk och livsmedel.

Missbruk av allemansrätten

Det finns exempel där allemansrätten har använts som förevändning för verksamheter som knappast kan anses falla inom ramarna för vad allemansrätten är ämnad för. Bland annat har stora grupper bärplockare slagit läger och i stor skala plockat bär på annans mark. Det finns även exempel där aktörer i turistbranschen använder andras mark i kommersiellt syfte. En stor risk med sådant beteende är att tilltron till allemansrätten undermineras och att markägare vidtar åtgärder för att försvåra det rörliga friluftslivet. Allemansrätten är för viktig för att tillåtas lakas ur genom den här typen av missbruk. En fungerande allemansrätt bygger på ömsesidig respekt och förståelse och myndigheterna har också ett ansvar när det gäller att stävja missbruk eller överutnyttjanden.

Avverkningar och avverkningsanmälningar

Det förekommer att organisationer gör oönskade inventeringar på annans mark i syfte att sätta stopp för skogsavverkningar, vilket dessutom har förenklats av att Skogsstyrelsen har tidigare på eget initiativ har börjat publicera avverkningsanmälningar på myndighetens hemsida. Hanteringen skapar problem, särskilt för mindre skogsägare. I ljuset av detta bör det övervägas att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste ske. I dag måste alla avverkningar större än 0,5 hektar anmälas minst sex veckor i förväg, det bör övervägas att höja denna nivå för att minska byråkratin och underlätta för skogsbruket.

För att säkerställa att det svenska skogsbruket står starkt även i framtiden bör man även överväga att i vissa fall kunna sänka åldern för när slutavverkning får ske. Ett långsiktigt hållbart skogsbruk kan komma att kräva större flexibilitet, detta är dock något som kräver noga övervägande. Vidare bör möjligheten till ökad utdikning utredas för att på så sätt möjliggöra omvandlandet av icke-produktiv skogsmark till produktiv mark. Detta kan på sikt leda till en ökad skogstillväxt och därmed ökad kolinlagring. Även bruket av nya träslag bör utredas i syfte att öka avkastningen, exempelvis kan det i framtiden finnas anledning att tillåta bruket av nya träslag till följd av ett förändrat klimat.

Artskyddet

Frågan om artskyddet och dess innebörd för skogsbruket har varit aktuell under de senaste åren. I ett antal uppmärksammade fall har skogsägare nekats att genomföra avverkningar efter avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen. Den grundläggande orsaken till att de anmälda avverkningarna avslogs var att artskyddsförordningen i sin nuvarande utformning inte tillåter intrång som kan påverka i förordningen ingående arter. Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets generaldirektörer uppmanade i en skrivelse i juni 2016 regeringen att se över reglerna i artskyddsförordningen, för att beslut som baseras på den ska kunna göras på ett tillämpligt, effektivt och rättssäkert sätt. Regeringen har i år, mer än två år efter skrivelsen, aviserat en översyn. Någon sådan har dock inte kommit igång.

Nationellt skogsprogram

Vi anser att principerna för dagens skogspolitik till stora delar är väl utformade. Skogsvårdslagens två jämställda mål om miljö och produktion utgör en god grund för ett hållbart brukade av skogen. Samtidigt står skogsindustrin inför en rad utmaningar. Omställningen till ett mer papperslöst samhälle tillsammans med viktiga framtidsområden som hållbar skogsskötsel, utveckling av nya biobaserade produkter, e-handel och ökad export är viktiga faktorer för skogsindustrins framtid. Alliansregeringen påbörjade därför arbetet med ett nationellt skogsprogram med utgångspunkt i de jämställda målen för miljö och produktion. Efter flera års arbete presenterade regeringen i maj 2018 ett skogsprogram med fem övergripande fokusområden. Det räcker inte. Inriktningen bör vara att det ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi. Det ska ta ett brett grepp och syfta till att med det hållbara brukandet som grund skapa fler jobb med skogen som bas.

Värna självbestämmandet över skogen

EU har ingen gemensam skogspolitik. Ansvaret för skogspolitiken ligger i stället hos de enskilda medlemsstaterna. När Sverige, Finland och Österrike gick med i EU 1995 fördubblades unionens samlade skogsareal, vilket föranledde inrättandet av en gemensam skogsbruksstrategi som antogs av EU år 1998. Strategin var tänkt att fungera som ett ramverk för skogsrelaterade åtgärder på EU-nivå och strävade efter bättre samordning av politikområden när det gäller frågor som rör skog och skogsbruk.

Skogsbruksstrategin betonade skogarnas multifunktionella roll för samhällets utveckling och vikten av hållbart skogsbruk. Det är positivt att ett redskap tas fram för att samordna EU-politik för att ta tillvara skogens bidrag till ett hållbart samhälle och dess potential för jobb och tillväxt. Dock måste ett sådant tydligt avgränsas för att undvika att EU får inflytande över detaljer i den svenska skogspolitiken. Förutsättningarna för skogen är inte likadana i Sverige som i andra EU-länder. Redan i dag påverkas svensk skogspolitik av en lång rad direktiv och förordningar som berör skogsbruket, till exempel timmerförordningen. En stor risk med för stort inflytande från EU i den svenska skogspolitiken är att onödiga administrativa och byråkratiska hinder tillkommer. Det är av största vikt att Sverige slår vakt om självbestämmandet över skogen och att man vid implementeringen av direktiv med direkt eller indirekt påverkan på skogen slår vakt om skogsbrukets förutsättningar.

Fortsatt förenklingsarbete

Alliansregeringen drev ett ambitiöst arbete för att förenkla reglerna för skogsbruket och skogsindustrin. Bland annat slogs de olika skogsmyndigheterna samman till Skogsstyrelsen, SMÖR-redovisningen avskaffades och giltighetstiden för avverkningsanmälningar förlängdes – regelförenklningar som minskar den administrativa bördan.

Avsättningar av skyddsvärd skog

Det är viktigt att uppfylla de svenska åtagandena om att skydda skog som är värdefull för den biologiska mångfalden. Det kan göras på olika sätt, exempelvis genom formella skydd eller med frivilliga avsättningar. Den svenska skogspolitiken är utformad enligt principen frihet under ansvar och skogsägarna tar också ett stort ansvar, bland annat genom att frivilligt göra stora avsättningar av skyddsvärd skog. Ser man till den produktiva skogsmarken är det faktiskt en större andel som är undantagen skogsbruk, och därmed skyddad, genom frivilliga avsättningar än som har ett formellt skydd.

Nyckelbiotoper

Tyvärn uppstår emellanåt problem med gråzoner, till exempel i samband med att nyckelbiotoper pekats ut. Nyckelbiotoperna är inte ett formellt skydd och ger därmed inte rätt till ersättning, men innebär i praktiken ett avverkningsförbud eftersom inga certifierade sågverk tar emot timret, vilket kan slå hårt mot den enskilde skogsägaren. Situationen är inte långsiktigt hållbar och därför bör en översyn av effekterna av nyckelbiotopsinventeringarna och dess konsekvenser ske. Det är av stor vikt att inventering av nyckelbiotoper tar hänsyn till den lokala och regionala miljön. Exempelvis kan en naturtyp som är vanligt förekommande i en del av landet vara ovanlig i andra. Därför är det knappast rimligt att klassa alla områden av samma naturtyp som nyckelbiotop. Klassningen måste istället ta hänsyn till vanligt

förekommande naturtyper i området där inventeringen utförs. En översyn av nyckelbiotopsinventeringarna bör ge svar på vilka förändringar som kan ske i syfte att bibehålla ett erforderligt skydd samtidigt som tydligare hänsyn tas till den enskildes rätt att bruka sin skog. Ett sådant arbete behöver göras i direkt dialog med de berörda.

Regeringen avser nu att i stället genomföra en landsomfattande inventering av de så kallade nyckelbiotoperna. Eftersom nuvarande inventeringsmetodik skapar problem och oklarheter om vilka skogar som ska skyddas riskerar därmed ytterligare skogsmark att tas ur drift på felaktiga grunder, vilket är mycket allvarligt.

Regeringens agerande visar på ett misstroende mot dagens skogspolitik och mot det viktiga miljöarbete som skogsägarna frivilligt gör. Enligt vår mening bör ingen sådan inventering göras innan frågan om inventeringsmetodiken är löst.

Formella skydd

När frivilliga avsättningar inte räcker till kan formella skydd, det vill säga naturvårdsavtal, biotopskydd eller naturreservat upprättas. Det är viktigt att upprättande av naturvårdsavtal, biotopskydd och naturreservat föregås av god dialog med markägare, att goda förvaltningsplaner upprättas och att syftet med avsättningen långsiktigt följs upp. Vi ser dessvärre att det finns en tendens att avsättningar av skogsmark, i vilka ägarbyten sker, leder till att syftet med avsättningen inte fullföljs. Risken med det är att skyddsvärd skog blir misskött och dessutom kan utgöra en riskfaktor avseende tillväxt av skadeinsekter med mera, vilket kan komma att påverka omkringliggande skog negativt. Vi anser därför att formellt skydd av skog bör göras med tydliga mål för hur de avsatta områdenas naturvärden ska bevaras och utvecklas. De avsatta områdenas förvaltningsplaner ska fullföljas.

Vidare bör ett nytt Sveaskogsprogram inrättas i syfte att säkerställa att skogsägare får rimlig ersättning samtidigt som skydd av värdefull natur möjliggörs.

Beräkningar och uppföljning av avsättningar, skydd och andra åtaganden

En översyn av beräkningsgrunderna för skyddad skog bör genomföras. Exempelvis bör en jämförelse med andra länders beräkningsgrunder ingå samt möjligheten att räkna in impediment i den skyddade skogen.

Det är också av stor vikt att behovet av ett starkt och livskraftigt skogsbruk tas i beaktande vid avsättning av skog. Majoriteten av avsättningarna sker i det små- och medelskaliga skogsbruket. Det är centralt att denna ordning med frihet under ansvar även fortsättningsvis utgör grunden för skydd av skog. Den svenska modellen med frihet under ansvar angräps dock ofta i debatten och inte sällan med koppling till Nagoyaprotokollet. Mer än 25 procent av den svenska skogsmarken är redan i dag undantagen från skogsbruk, vilket indikerar att förutsättningarna för den biologiska mångfalden är bättre än om man exempelvis enbart tittar på de formella skydden. För att skapa förutsägbarhet och långsiktiga regler bör en översyn ske av beräkningsgrunderna för måluppfyllnaden ske.

För att säkerställa att de skyddsåtgärder som vidtas också är effektiva behövs det uppföljning. Därför vill Moderaterna att dessa utvärderas med fokus på effektivitet. Detsamma gäller de skyddade områden som redan existerar. Varje krona som läggs på skydd måste ge så stor nytta som möjligt. Dessa områden måste regelbundet genomgå översyn i syfte att bedöma huruvida skyddet fortfarande kan anses som ändamålsenligt.

Det ska också kunna innebära att skydd kan ändras och i vissa fall även upphävas ifall det inte längre kan anses ändamålsenligt.

Särskilda åtgärder vid skadeangrepp

För att säkerställa att våra skogar, och därmed skogsbruket, är livskraftigt bör möjligheten att ålägga skogsägare åtgärdskrav för att stoppa exempelvis svampangrepp övervägas. Skadeangrepp har potential att skada hela den svenska skogsnäringen och därför måste dessa mötas med snabba och verkningfulla åtgärder.

Skogsbrukets roll för klimatomställningen

Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna för att bryta vårt fossilberoende. Skogsråvara kan användas i produkter som ersätter till exempel plast och andra energikrävande material och för att ersätta fossila bränslen och drivmedel. Skog som växer binder kol. För att få bästa resultat för klimatets skull behöver skogen brukas. Att skapa förutsättningar för ökad tillväxt och ökad produktion i de svenska skogarna ökar också potentialen för substitution av fossila produkter. Skogsprodukter för byggindustrin både i Sverige och i andra länder bidrar också till att minska klimatpåverkan från andra, mer energikrävande byggmaterial, varför ökad export av trä också kan bidra till minskad klimatpåverkan. Skogen har stor potential att bidra i kampen mot klimatförändringarna. Vi anser att den potentialen ska tas tillvara.

Vi menar att klimathänsyn inte heller tillräckligt beaktas i de avvägningar som görs med stöd av Miljöbalken. Därför föreslår vi att Miljöbalken ses över i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande.

Sverige har goda möjligheter att utveckla en ekonomi som i ännu högre grad är biobaserad. Genom att inrätta en nationell bioekonomistrategi menar vi att man tillsammans med de gröna näringarna kan skapa större miljö- och klimatnytta. Den nationella strategin ska vara en väl förankrad strategi som främjar samverkan mellan både stat och näringsliv för att underlätta de omställningar som krävs i exempelvis skogsindustrin och lantbruket. Moderaterna vill därför inrätta en nationell bioekonomistrategi i enlighet med Miljömålsberedningens överenskommelse. Vi ser även stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen.

Maria Malmer Stenergard (M)

Åsa Coenraads (M)

Betty Malmberg (M)

Marléne Lund Kopparklint (M)